

ementer vil kun-
amt eller måske

ræmmede børn,
n med andre hø-
rerede arrange-
de sammen 2 og

Studieophold hos professor Coblenzer

*Max Reinhardt Seminar i Wien, d. 13. - 24. oktober 1986.
Åse Ørsted, audiologopæd, Hellerup*

Takket være en legatportion fra Specialpædagogisk Forlags jubilæumsfond og imødekommenthed fra Københavns Amt, der bevilgede mig tjenestefri, blev jeg i oktober 1986 i stand til at overvære professor Coblenzers undervisning af skuespillerstuderende på Max Reinhardt Seminar i Wien.

I begyndelsen til min Coblenzer-terapeutuddannelse fik jeg på et »Schnupperkurs« i Holland i april -84. De følgende somre, -84, -85 og -86 gennemførte jeg Grundkurs, Aufbau II, III og Videokurs på Coblenzers sommerskole i Schweiz.

Studieopholdet i Wien skulle nu sætte kronen på værket og give mig det endelige overblik over den metode, som jeg med stigende begejstring havde tilegnet mig og viderebragt til kolleger i Danmark i løbet af de sidste par år.

Når jeg først nu i marts -87 begynder at nedfælde mine indtryk, skyldes det, at mit eget arbejde med elever/klienter af forskellig art, mit oversættelsesarbejde og kursusaktiviteter stadig udvider og uddyber min forståelse af metoden. Jeg føler ikke, at jeg er fuldt udlært og har opnået et endeligt overblik, men er tværtimod i gang med at eksperimentere, modificere nogle teknikker og kreere andre nye i mit arbejde med forskellige klienttyper (børnehavebørn og skolebørn med snøvl, artikulationsbesvær og dysartri, voksne med stemmelidelser og lettere stammen).

Coblenzer arbejder æstetisk, og det er derfor blevet en myte, at hans metode virker bedst overfor elever med raske stemmer. Dette vil jeg gerne dementere! Metodens grundprincipper og

teknikker kan meget vel overføres til arbejdet med patologiske tilfælde, ikke blot stemmemæssigt, men talemæssigt i bred forstand.

Metodens udgangspunkt er, at talen betragtes som resultat af den samlede kropsenergi. Hele kroppens afbalancerede muskeltonus er grundlag for den gode stemme, resonans og artikulation og i det hele taget for, at en ordentlig kommunikation kan udspille sig: »Verständnis von Sonnengeflecht bis Sonnengeflecht«.

Det er et ideal, at man i kroppen har et beredskab som en spændt metalfjeder. »Den, der ingen spænding har, er heller ikke spændende at høre på«! Dette beredskab kan opnås ad to veje:

1. ved hjælp af det muskulære system eller
2. psykisk ved opmærksomhedsstigning.

Medens rytmiske motoriske øvelser har overvægten på sommerkurserne i Schweiz, hvor kursisterne kommer med vidt forskellige forudsætninger, kan Coblenzer i højere grad overfor de studerende på Max Reinhardt Seminar i Wien anvende intentionelle øvelser.

I princippet blev de samme øvelser anvendt, som jeg på forhånd kendte fra Schweiz, men udført med en finesse og nuancering, som gav et videre begreb om deres anvendelsesmuligheder. En så simpel øvelse som at studse en bold til en partner blev - udført med intention - til en avanceret kommunikationsøvelse. Metoden er holistisk, da den beskæftiger sig med hele mennesket, fysisk og psykisk, og hele situationen: kommunikationen mellem mennesker, og da hver teknik på én gang sammenfatter flere af taleprocessens elementer. Økonomisk talebrug og

vellykket kommunikation er to sider af samme sag, bl.a. på grund af samtaleparternes ubevidste kropslige spejling og imitation af hinanden - det, der også kaldes transsens (Å. Ørsteds forklaring). Skuespilleren må til bunds kende den sunde talebrug for på scenen at kunne give en troværdig fremstilling, der ikke involverer tilskuerne i medlidenhed med hans halskvaler! Tilsvarende må logopæden have et bevidst kendskab til den velfungerende kommunikation. Coblenzers forskellige læresætninger til skuespillerne er lige så gyldige over for logopæderne og de elever med kommunikationsproblemer, som vi gerne vil hjælpe:

»Hvad I mangler er mod til klarhed over egne følelser!«

»Tempo er flugt fra udtrykket!«

»Tal med spændingen - ikke med struben!«

»Emotionerne skal altid komme fra midten.

Når man prøver at gestalte dem foroven, bliver udtrykket altid sterilt!«

»En kondor frygter ikke, at termikken ophører!«

Et af de vigtigste principper i Coblenzers metode, at man giver slip i slutningen af hver fase - åbner ventilerne i mund og strube - så det reflektoriske luftsupplement kan finde sted, belyses ved følgende sætninger:

»Den, der artikulerer sløset, forsømmer sit mellemgulv!«

»Abrupt tale er ufysiologisk - skadelig for stemmen og hæmmende for kommunikationen!«

»Evnens til at give slip er evnen til kommunikation!«

»Ovrræk sidste stavelse i stedet for at holde den tilbage!«

»Bliv derude - vær ekkoorienteret!«

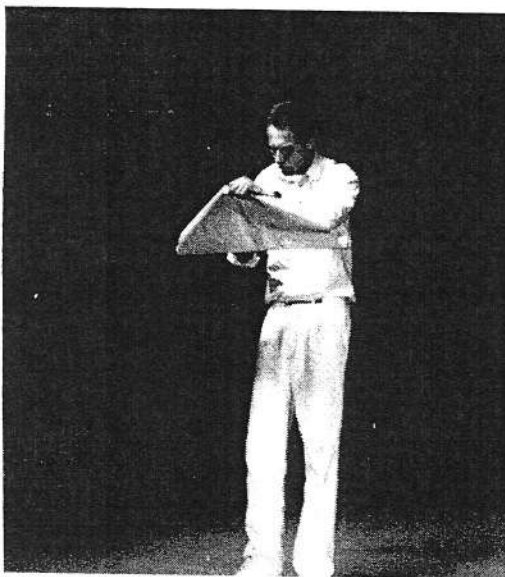
»Når du giver slip, sender du en svingning afsted og modtager resonans!«

»Spørg ikke: Hvor smukt taler jeg? men: Hvad udløser jeg i andre?«

Så vidt mig bekendt er Coblenzer den eneste, der terapeutisk udmønter vores viden om, at finmotorikken og artikulationsorganerne er re-

præsenterede klods op ad hinanden på hjernebarken. Hans taktilt-kinæstetiske øvelser for fingerspidser (og fodsåler) i forbindelse med artikulationen blev udført af de studerende ved indstuderingen af Lady Macbeth's brev, der skal oplæses hurtigt, distinkt, med slank stemmeføring. Det er spændende øvelser, som også er virksomme i den logopædiske praksis over for børn og voksne med artikulationsbesvær, dyskoordination og dysartri.

Prøv at sige følgende sætning med ledsagende tåspids- eller fingerspidsdans på konsonanterne: »Man må med list gøre last til lyst!«

Lady Macbeth's brev: »Sie begegneten mir am Tage des Sieges.....«

For at begribe må det lille barn først kunne gribe. For at opnå en plastisk artikulation må vi vende tilbage til det håndgribelige. Når vi taler ud fra kropsbevidsthed, lytten, skuen, følen, smuldrer klicheerne, og talen opstår i sin oprindelige friskhed og troværdighed. Dette oplevede jeg ved indstuderingen af Thornton Wilder: Unsere Kleine Stadt, hvor småstadsidyllen alene blev skabt ved en sansende sproglig fremførelse.

Som eksempler på de anvendte stemmeøvelser kan jeg nævne den uforlignelige Litani-

øvelse, der blev talt når de studerende læste teksten:

Når man stille gynger, åbner sig på teksten og ser som en katolning sig, og så Ved den rytmisk betonet koordinering og artikulation.

Felix Trojans øvelse, hvor man trækker tonen fra stemmen uden brud »Das grosse Se stemmen klinge

Endelig gane stemmen en mere strengelse bliver de. Ved disse øvelserne må man med - »Mit Ber Engelschen auf

Stadig gælde

»Konsonante

»Skab ikke st

»Panér dig ik

Som det frem

Coblenzers und humorfyldt og neder i et glimt giver oplevelser. Han imod anbefaler l

anden på hjerne-
tiske øvelser for
rbindelse med ar-
e studerende ved
beth's brev, der
med slank stem-
øvelser, som også
iske praksis over
ulationsbesvær,

ig med ledsagen-
ns på konsonan-
last til lyst!»

egegneten mir

en først kunne
tikulation må
lige. Når vi ta-
, skuen, følen,
tår i sin oprin-
Dette opleve-
rnton Wilder:
idsidyllen ale-
roglig fremfø-

stemmeøvel-
nelige Litani-

øvelse, der blev brugt som et Sesam-luk-dig-op, når de studerende følte hæmninger overfor en tekst:

Når man stiller sig helt enfoldigt, svinger og gynger, åbner sig og indstiller sin opmærksomhed på teksten og på tilhørerne, mens man mes-ser som en katolsk præst, så regulerer vejtrækningen sig, og selv en svær tekst falder lettere. Ved den rytmiske svingen oplever man en lyst-betonet koordination af vejtrækning, stemme og artikulation.

Felix Trojans vanskelige registeregaliserings-øvelse, hvor man med muskulær afledning trækker tonen fra kortregister ned i brystregi-ster uden brud undervejs, blev anvendt som »Das grosse Schmiermittel«, hvorefter tale-stemmen klinger friere og fyldigere.

Endelig ganespændingsøvelserne, der giver stemmen en megafoneffekt, så den uden an-strengelse bliver bæredygtig over store afstan-de. Ved disse øvelser, såvel som ved artikulati-onsøvelserne må den mimiske muskulatur spille med - »Mit Bernadinergesicht - nicht wie ein Engelschen auf Christbaum!«

Stadig gælder dog:

»Konsonanterne er sprogets elmaster!«

»Skab ikke stemning med stemmen!«

»Panér dig ikke i dine vokaler!«

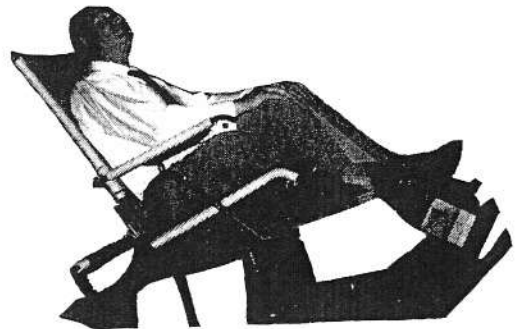
Som det fremgår af de citerede sætninger, er Coblenzers undervisning suggestiv, dynamisk, humorfyldt og med et blomstrende billedsprog, der i et glimt giver umiddelbar indsigt og AHA-oplevelser. Han intellektualiserer aldrig. Tværtimod anbefaler han, at man deponerer hovedet

i garderoben, indtil kroppen er vokset nok til at passe til hovedet! Disciplinen er streng - ægte tysk »Gründlichkeit«, tænkte jeg i begyndelsen, men efterhånden er det gået op for mig, at det ikke er for meget forlangt, at deltagerne er til-stede helt og fuldt, hvis man gerne vil oparbej-de og fastholde en brugbar spænding hos dem.

I denne artikel har jeg valgt at lade en del af Coblenzers gode slagkraftige udtryk tale for sig selv. Enhver idiot - mig selv inclusive - kan intel-ktualisere og give fine forklaringer, mens det kun er de få beskåret at finde et frisk, male-risk, umiddelbart virkende udtryk.

Til slut Coblenzers yndlings slutfrase:

»Gehet hin und übet und verzweifelt nicht!
AMEN.

Professor Coblenzer i sin selvkonstruerede, patenterede gyngestol, som kan indtilles efter enhver størrelse og vejtrækningsrytme. Veleg-net til korrektion af talerespirationen. Har væ-ret afprøvet på astmapatienter med gode resul-tater. I den foreliggende form lidt af et skrum-mel. Er endnu ikke sat i produktion.